

استاد فردی دو، سه ویژگی بارز داشت: یکی مهربانی بیش از اندازه ایشان بود. یعنی مهربانی در حد فرشته‌خوبی؛ دومین خصلت بزرگشان سعه صدر ایشان بود. مسیر را برای آمدن افراد مختلف باز می‌کرد تا آنها بیایند و در این حوزه کار کنند. اصطلاحاً قدرت جذب بالایی داشت و بسیاری از افراد را صرف نظر از اعتقاداتشان و جدا از منش و سبک زندگی آنها، می‌پذیرفت و آنها را وارد عرصه ادبیات کودک و نوجوان می‌کرد

پرونده «وطن امروز» در سالروز درگذشت امیرحسین فردی، نویسنده‌های مجاهد و متعهد که وی را پدر ادبیات نوین کودک می‌شناسند

امیر ادبیات کودک

از محالات می‌دانستیم ولی در عین حال، از سر تکلیف به اندازه توانی که داشتیم بر سر پیمان ایستادیم و برای وقوع آن تلاش کردیم و در ناباوری مطلق، اتفاق افتاد. ما آزاد شدیم. سرزمین‌مان آزاد شد. اشک شوق بر گونه‌ها جاری شد و من همان سال، نویسنده شدم. اعتمادبنفس پیدا کردم. همه تابوها و طاغوت‌های ذهنی را شکستم و قلم به دست گرفتم و نخستین داستان کوتاه‌ام را نوشتم. امیرحسین فردی پنجشنبه پنجم اردیبهشت ۱۳۹۲ دچار مشکل تنفسی شد و در راه انتقال به بیمارستان لقمان درگذشت. رهبر انقلاب در پی درگذشت این نویسنده متعهد و مجاهد، پیامی را به این شرح صادر کردند: «این هنرمند مؤمن و سختکوش، از پیشکسوتان در عرصه فعالیت‌های ادبی دوران انقلاب و از بنیان‌گذاران هسته‌های جوانان هنرمند انقلابی و در شمار برجستگی‌های بود که نهال پر طراوت هنر انقلاب را در برابر دشمنان عنود و همراهان سست‌عنصر، با انگیزه و ایمان راسخ خویش پاسداری کرد و به شکوفایی و باروری امروز رساند.»

مصطفی پور کیانی: امیرحسین فردی در ردیف‌های نخست نویسندگان ادبیات انقلاب ۵۷ است و درون‌مایه داستان‌هایش را از این انقلاب و پیرامون آن گرفته است. فردی با فعالیت گسترده در حوزه هنری، مطبوعات و بسترهای فرهنگی، شاگردان زیادی را زیر پرچم خود گرفته بود. نظامی بودن پدر، امیرحسین را به شهرهای گوناگون کوچ داد و سرانجام در نوجوانی ساکن تهرانش کرد. پس از خدمت سربازی، فردی جوان، به فعالیت انقلابی در مساجد دست زد و با پیروزی انقلاب، راه در پیش گرفته را در مسجد جوادالائمه و کیهان‌پچه‌ها ادامه داد. نخستین کتابش نمایشنامه میرزا کوچک‌خان جنگلی و نخستین رمانش «سیاه چمن» در دهه ۶۰ منتشر شد. رمان «اسماعیل» که حوادثش در بستر انقلاب ۵۷ رخ می‌دهد معروف‌ترین اثر امیرحسین فردی است. وی درباره تأثیر انقلاب بر زندگی خودش می‌گوید: «برای من و نسل من، پدیده انقلاب، مثل آرزویی دور و دراز و دست نیافتنی می‌نمود. دستیابی و تحققش را

فردی پایه‌گذار ادبیات نوین کودک و نوجوان

علیرضا متولی، از دوستان و شاگردان امیرحسین فردی و نویسنده کتاب «زندگی‌نامه امیرحسین فردی» است که به مناسبت مراسم چهلم این نویسنده فقید در سال ۱۳۹۲ در قالب مجموعه «چهره‌های درخشان» از سوی انتشارات مدرسه منتشر شد و تا به حال به چاپ چهارم رسیده است. متولی درباره دوستی و آشنایی‌اش با مرحوم فردی می‌گوید: نخستین بار در نخستین دوشنبه اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۶۲، هنگامی که ۱۸ ساله بودم، در مسجد جوادالائمه او را دیدم. کت قهوه‌ای خوش‌رنگش را روی دوشش انداخته بود و داشت وضو می‌گرفت. محمد ناصری مرا به او معرفی کرد و نگاهش را به سمت من برگرداند و جواب سلامم را داد. قرار بود من هم به جلسات داستان‌نویسی که هر دوشنبه‌شب بعد از نماز مغرب و عشا در کتابخانه مسجد برگزار می‌کرد، بروم. آن شب فهمیدم که دنبال می‌گشته. چون یکی دو ماه قبل از آن، داستانی برای کیهان‌پچه‌ها فرستاده بودم که چاپ شده بود. گفته بود پیدایش کنید و من نشانی خودم را روی پاکتی که داستان را برای مجله فرستاده بودم، ننوشته بودم. این نویسنده در ادامه می‌افزاید: از آن شب به بعد او استاد من شد و من شاگردش. یک سال بعد در کیهان‌پچه‌ها مدیر من شد و من شدم عضو تحریریه آن مجله. برای من که نوجوانی خجالتی و با اعتمادبنفس پایین بودم، عضو تحریریه تنها و پرتر از سایرین مجله کودکان شدن برابر بود با اینکه امروزه کسی نخواهد عضو یک سازمان بین‌المللی شود. آنچه تا آن موقع از آدم‌ها تجربه کرده بودم همه آدم‌های معمولی بودند. و من کم‌کم می‌فهمیدم که دنیا، آدم‌های خاص هم دارد. آدم‌هایی که

چون یکی دو ماه قبل از آن، داستانی برای کیهان‌پچه‌ها فرستاده بودم که چاپ شده بود. گفته بود پیدایش کنید و من نشانی خودم را روی پاکتی که داستان را برای مجله فرستاده بودم، ننوشته بودم. این نویسنده در ادامه می‌افزاید: از آن شب به بعد او استاد من شد و من شاگردش. یک سال بعد در کیهان‌پچه‌ها مدیر من شد و من شدم عضو تحریریه آن مجله. برای من که نوجوانی خجالتی و با اعتمادبنفس پایین بودم، عضو تحریریه تنها و پرتر از سایرین مجله کودکان شدن برابر بود با اینکه امروزه کسی نخواهد عضو یک سازمان بین‌المللی شود. آنچه تا آن موقع از آدم‌ها تجربه کرده بودم همه آدم‌های معمولی بودند. و من کم‌کم می‌فهمیدم که دنیا، آدم‌های خاص هم دارد. آدم‌هایی که جوهر دیگری به دنیا نگاه می‌کنند و جوهر دیگری رفتار می‌کنند. امیرحسین فردی از این نوع آدم‌های بسیار خاص دنیا بود. او برای ما مفهوم تازه‌ای از معلم مهربان ساخت. او به‌راستی مهربان بود. باید با او می‌زیستید تا بدانید که من از کدام نوع مهربانی حرف می‌زنم. باید با او هم‌نفس می‌شدید تا مفهوم انتزاعی تواضع و فروتنی برای‌تان به واقعیت تبدیل شود. باید با او همراه می‌شدید تا معنای آرامش و طمأنینه را به وضوح ببینید و درک کنید و باید در کنارش می‌نشستید تا معنی واقعی معلم را بچشید. علیرضا متولی درباره روند نگارش کتاب «زندگی‌نامه

جایزه شهید «غنی پور»: ابتکار ماندگار فردی

آن گعده و آن جلسات بود. رحماندوست گفت: چند سال بعد از اینکه حبیب شهید شد، امیرحسین فردی به این فکر افتاد که یک جایزه ادبی برای ادبیات کودکان و نوجوانان راه بیندازد و آن را به نام «جایزه ادبی شهید غنی پور» نامگذاری کرد؛ ابتدا بیشتر برای رمان‌های حوزه دفاع مقدس این جایزه راه انداخت و بعدها عمومی‌تر شد و کار تا جایی ادامه پیدا کرد که این جایزه امروز هم که امیرحسین فردی در قید حیات نیست، توسط دوستان او و حبیب ادامه دارد و تقدیم می‌شود. نویسنده پیشکسوت حوزه کودک و نوجوان، به ماندگار بودن این ابتکار امیرحسین فردی اشاره کرد و افزود: این کار او باعث شد تا یک جایزه ادبی از طرف یک مسجد راه بیفتد و هنوز هم مراسم‌های این جایزه را در مسجد جوادالائمه (ع) برگزار می‌کنند که از این جهت، اتفاق خاص و نادری بود. وی در بخش دیگری از این گفت‌وگو به برخی ویژگی‌های شخصیتی زنده‌یاد امیرحسین فردی هم اشاره کرد و گفت: امیرحسین ساعت‌های بسیار زیادی در همان اتاقی که به اتاق سردبیری‌اش معروف بود، می‌نشست و بیرون نمی‌آمد؛ مگر برای ورزش و فوتبال و این چیزها. بسیار کتاب می‌خواند و تقریباً می‌توان گفت هیچ رمان یا کتاب تحلیلی نبود که ایشان نخونده باشد، تا جایی که تعریف او از برخی کتاب‌ها باعث می‌شد من ترغیب شوم که فلان کتاب را بخرم و بخوانم. رحماندوست اظهار داشت: از تباطات بیرونی او نسبتاً کم بود ولی در همان حد ارتباطاتی که برقرار می‌کرد و جلساتاتی که تشکیل می‌شد بسیار مفید بود.

دکتر مصطفی رحماندوست گفت: متولدان دهه‌های ۵۰ و ۶۰ بودند و یک «کیهان‌پچه‌ها!» آن زمان نه شبکه‌های مختلف تلویزیونی بود تا برنامه‌های خاصی کودکان را روی آنتن ببرد و نه سرگرمی‌های کاذب امروزی. کودکان و نوجوانان آن روزها با بازی‌هایشان در حیاط خانه و کوچه و محله بود یا ساعاتی مشخص را جلوی تلویزیون می‌گذراندند تا حداقل برنامه‌های مخصوص به خودشان دنیای رنگارنگشان را زیباتر کنند اما در این میان آثار مکتوبی مانند «کیهان‌پچه‌ها» با شخصیت قائل شدن برای همین نسل توانست بخوبی در میان دل‌های فرزندان ایران زمین جایز کند. حالا فرزندان آن روزها، جوانان جاافتاده این روزها هستند و شاید برخی از آنها ندانند، مردی که خاطرات روزهای کودکی‌شان را پررنگ‌تر کرده است، امیرحسین فردی است که متأسفانه سال ۹۲ از بین ما رفت و قطعاً حوزه ادبیات داستانی بویژه ادبیات داستانی کودک و نوجوان یکی از سرمایه‌های ناب خود را از دست داد. او نزدیک به ۳۰ سال سردبیری و مدیرمسئولی کیهان‌پچه‌ها را برعهده داشت و عضو شورای داستان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود؛ جایزه ادبی شهید غنی پور از دیگر ابتکارات ماندگار او است. مصطفی رحماندوست، نویسنده و شاعر حوزه کودک و نوجوان با بیان اینکه درباره «امیرحسین فردی» می‌توان از فعالیت‌های مختلف او از جمله آثارش یا سردبیری‌اش در مجله «کیهان‌پچه‌ها» حرف زد؛ اظهار داشت: در میان تمام این فعالیت‌ها، من مایلم درباره جایزه ادبی شهید حبیب غنی پور صحبت کنم که امیرحسین آن را راه انداخت و ادامه داد. صاحب‌نظر ادبیات کودک و نوجوان ادامه داد: حبیب غنی پور یک پسر جوان اهل قلم بود که وقتی من مدیر مجلات «شد» بودم، با ما هم همکاری می‌کرد؛ بعدها به جبهه رفت و شهید شد؛ ایشان از بچه‌محل‌ها و به تعبیری از شاگردان فردی در مسجد جوادالائمه (ع) بود. این مسجد هم یک مسجد خاص بود و کتابخانه خیلی خوبی داشت و استعدادهای خوبی را پرورش داد به گونه‌ای که بعضی نویسندگان امروز ما حاصل آن حلقه و مسجد هستند که بخش هنری و ادبی‌اش را امیرحسین فردی اداره می‌کرد و حبیب غنی پور هم اهل

گرگ‌سالی

مرحوم فردی در ادامه رمان پراقبال و موفق «اسماعیل»، «گرگ‌سالی» را خلق می‌کند؛ رمانی که باز هم سوره مهر آن را منتشر کرد و مضمون ظلم‌ستیزی و ضدیت با استثمار ویژگی برجسته آن است. این رمان پیش از انقلاب اسلامی را روایت می‌کند که آمریکایی‌ها و اسرائیلی‌ها در اطراف مجتمع اقتصادی کشاورزی مغان دست به اصلاح نژاد گرگ‌ها می‌زنند اما این گرگ‌های اصلاح‌نژادی توسط آمریکایی‌ها مبدل به گرگ‌های آدمخوار می‌شوند و زندگی را بر مردم منطقه تنگ می‌کنند. آنها درصددند گرگ‌های آدمخواری را در این منطقه بار آورند تا بتوانند برای کشتن افراد انقلابی از آنها استفاده کنند. این در حالی است که اسماعیل،

پس از فرار از دست نیروهای ساواک به منطقه سیلان پناه می‌برد و در آنجا با این چالش مواجه می‌شود و مبارزه او با رژیم پهلوی در اینجا ادامه پیدا می‌کند و ویژگی‌های برجسته گرگ‌سالی جزئیات بسیار زیاد و جذاب آن است که مخاطب به مانند فیلمی می‌تواند آن را در ذهن خود به تصویر بکشد.

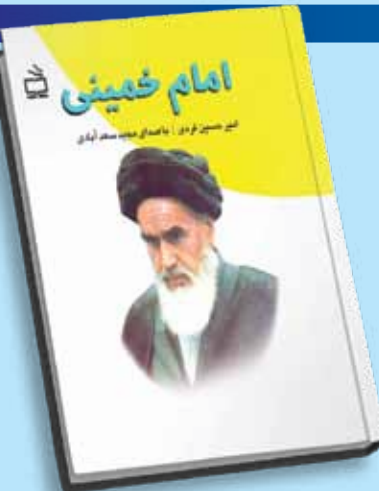
اسماعیل

امیرحسین فردی در رمان «اسماعیل» که به همت سوره مهر منتشر شده است، روایتی از مبارزات انقلاب اسلامی را به تصویر می‌کشد. او تصویر شخصیتی به نام «اسماعیل» را ترسیم می‌کند که تحول روحی او همراه با انقلاب رقم می‌خورد. او در روزگار پیش از انقلاب همچون دیگران است، بی‌هیچ تمایز و تشخیصی. به قهوه‌خانه می‌رود، جوانی می‌کند و بعد به دنبال کار می‌گردد. پدرش هم مرده و او باید حامی خانواده‌اش باشد. یخت هم با او یاری می‌کند و به استخدام بانک درمی‌آید. در قسمتی از داستان می‌خوانیم: «مردم توی مغازه لباسشویی درباره پایان دنیا حرف می‌زنن اما عین خیالشون هم نیست. انگار دارن پودرهای لباسشویی رو با هم مقایسه می‌کنن. مردم درباره از بین رفتن لایه از زن و زوال حیات صحبت می‌کنن، درباره تخریب جنگل‌ها، درباره آلودگی مریباری که تا هزاران و میلیون‌ها سال با ما خواهد بود، درباره از بین رفتن و نابودی هر روزه گونه‌های متعددی از جانداران، و حتی درباره پایان خود فرایند گونه‌زایی. در حالی که کاملاً خونسرد و آرام به نظر می‌رسند.»

یادداشتی کوتاه بر کتاب «امام خمینی» اثر زنده‌یاد امیرحسین فردی

رهبر کبیر انقلاب به روایت پدر داستان انقلاب

شخصیت‌هایی بزرگ همچون امام خمینی مشغول مبارزه با رژیم پهلوی بودند و انقلابیون دل‌نوشته‌ها و خواسته‌های خود را روی دیوارها می‌نوشتند. جالب اینکه در ابتکاری جالب توجه جلد این کتاب شبیه شابلون‌هایی طراحی شده که در سال‌های پیش از پیروزی انقلاب اسلامی مردم برای طرح شعارهای خود از آن استفاده می‌کردند. جلد این کتاب شابلونی در اختیار کودکان قرار می‌دهد که می‌توانند با رنگ‌آمیزی آن، اندکی با حال و هوای آن دوران آشنا شوند. تصویرگری این اثر ۴۰ صفحه‌ای مصور را وحید خاتمی انجام داده و همراهی آن با قصه کتاب بر جذابیت آن افزوده است؛ بویژه

از مراحل مختلف زندگی امام خمینی (ره)، بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران است؛ روایتی که بتازگی از سوی انتشارات «هنر» در قالب اثری مصور روانه بازار شده است. ادبیات روان و خواندنی مرحوم فردی در کنار تصاویر خوش‌رنگ و لعاب خلق شده برای هر کدام از بخش‌های آن باعث شده این اثر تبدیل به کتابی دلنشین برای مخاطبان کودک و نوجوان شود. نکته جالب کتاب، روایت فشرده و کوتاه آن است؛ مرحوم فردی سعی کرده با روایت نقاط عطف زندگی امام خمینی (ره) به مخاطبانش شناختی نسبتاً کامل از شخصیت رهبر انقلاب بدهد. این کتاب مخاطبان خود را به روزهایی می‌برد که آنها هنوز متولد نشده بودند اما

محمد حسین آبادی: کتاب کودک با وجود اهمیت بالایی که دارد معمولاً کمتر از سوی نویسندگان باسابقه و پیشکسوت مورد توجه قرار می‌گیرد؛ شاید به این دلیل که نوشتن برای بچه‌ها کار بسیار سختی است، بویژه که مخاطب کودک در مواجهه با یک اثر فرهنگی - هنری بشدت بی‌رحم و صریح است و به محض اینکه اثری را نپسندد، آن را کنار می‌گذارد. مرحوم امیرحسین فردی جزو آن دسته از نویسندگان صاحب‌نامی بود که وارد گود ادبیات کودک و نوجوان شد و کتاب «امام خمینی» را برای این گروه سنی از مخاطبان نوشته است. اثر مرحوم فردی که بسیاری او را به عنوان پدر داستان‌نویسی انقلاب می‌شناسند، روایتی ساده